

خیلواکی

استقلال

www.esteqlaal.net

شنبه، ۱۵ جنوری ۲۰۲۲

داکتر عبدالرحمن زمانی

چرا نادرشاه روز ۶ جوزا را بنام روز سالگرد استقلال افغانستان جشن می‌گرفت؟

(از لابلای اسناد آرشیف انگلستان)

بیست و هشت (۲۸) ماه اسد، روز عزت، سربلندی و غرور ملی مردم افغانستان و یک روز بزرگ و نقطه عطفی در تاریخ کشور محسوب می‌شود، زیرا در این روز مردم ما توانستند از نعمت آزادی برخوردار شوند و در بین کشورهای آزاد و مستقل عرض اندام کنند.

پس از برگشتن هیئت صلح افغانی، به روز ۲۸ اسد ۱۲۹۸ هجری شمسی، محفلی به مناسبت استرداد استقلال افغانستان در تالار قصر زرنگار (سابق وزارت امور خارجه) واقع بوستان سرای پارک زرنگار دایر شده بود. غازی امان الله خان بعد از امضای سند استرداد استقلال کشور درین محفل از مردم خواست تا ازین روز به مثابه «جشن ملی» استقبال نمایند. و بدین وسیله ۲۸ اسد، روزی که افغانستان رسماً استقلال سیاسی را بدست آورد، به حیث روز رسمی استرداد استقلال افغانستان شناخته شد.

دانشمند گرامی داکتر سید عبدالله کاظم در این ارتباط به نقل از کتاب «فرهنگ کابل باستان» از واقعه نگار شهیر کشور، مرحوم استاد عزیزالدین وکیلی فوق‌لذائی، مینویسد که اعلیحضرت غازی به روز ۲۸ اسد (۱۸ اگست) بعد از مراسم امضای آخرین سند استرداد استقلال در کابل، حاضرین دربار سلطنت را مخاطب قرار داده گفت: "بعد ازین اگر امان الله زنده باشد و یا مرده، شما ملت نجیب و غیور افغانستان این روز خجسته را همه ساله بنام عید ملی و خاطره شریف استرداد استقلال کشور جشن بگیرید." (داکتر کاظم، «توضیحی درباره این سؤال که: آیا ۲۸ اسد روز واقعی استقلال افغانستان است؟ - افغان جرمن آنلاین).

اینکه چرا سپه سالار نادر خان بعد از رسیدن به قدرت، بدون کدام اساس تاریخی و توجیه منطقی، بجای (۲۸) اسد روز شش (۶) جوزا را بنام روز سالگرد استقلال افغانستان جشن می‌گرفت تصادفی نبود. درین جا از لابلای اسناد آرشیف انگلستان چند سند دیگری را تقدیم علاقمندان تاریخ معاصر افغانستان میکنم که ازین راز و عمق دشمنی آن سپه سالار از ولینعمت و محسنش، غازی امان الله خان پرده برمیدارد.

غازی امان الله خان بروز ۲ جوزای ۱۳۰۸ مطابق با ۲۳ می ۱۹۲۹ ذریعۀ موتر سرحد افغانستان را عبور کرد و در مقابل تهانۀ سرحدی چمن خود را به سرحد دار انگلیس معرفی نمود، سرحد دار بلافاصله موضوع را به نماینده گورنر جنرال بلوچستان اطلاع داد. نماینده گورنر جنرال بلوچستان تلگراف مستقیم و اشد عاجل بنام نایب السلطنه لارد ایروین Lord Irwin به شیمله مخابره کرد. درین تلگرام نوشته شده بود: همین حالا خبر رسید که شاه سابق افغانستان ساعت یک بعد از ظهر امروز (۲۳ می ۱۹۲۹) به همراهی سردار عنایت الله خان، ملکه ثریا و اعضای دیگر خانواده شان ذریعۀ موتر به چمن رسیده است. به آنها در بنگلۀ سیاسی که توسط نظامیان گورکه حفاظت میشود، جاداده شده است. آمدن آنها بدون اطلاع قبلی بوده است. (دوسیه سیاسی و محرم شماره B/۲۰/P&S/۲۹۸) و (تلگرام شماره ۱۰۳۳ مؤرخ ۲۳ ماه می ۱۹۲۹ از کوئته).

لارد ایروین که بعد ها بنام لارد هیلفیک در زمان جنگ دوم جهانی بحیث وزیر خارجه انگلستان شهرت زیاد حاصل کرد، و از مدت سه سال به اینطرف این وظیفۀ حساس نایب السلطنه را بعهدہ داشت، بعد از خواندن این خبر که معلوم میشد بیصبرانه انتظار آنرا داشت، بی اختیار فریاد کشید «بلاخره... از شر او خلاص شدیم» و بعد به یاور خود دیکته کرد (اکنون از هیچ قسم رعایت باو دریغ نشود... نه بحیث یک پادشاه... بلکه بحیث یک پناهنده) لیکن به هیچ صورت اینجا مانده نمیتواند، باید هرچه زودتر خاک هند را ترک نماید. (دوسیه سیاسی و محرم شماره تلگرام های شماره ۱۷۳۱، ۱۷۳۳، ۱۰۳۴، ۱۷۳۴، و ۱۷۵۲ از ۲۳ تا ۲۷ ماه می ۱۹۲۹).

مدتی طول کشید تا حکومت هند بعد از مشوره با لندن راجع به طرز اعلان این خبر تصمیم بگیرد و فقط صبح روز ۲۷ می ۱۹۲۹ مطابق با ۶ جوزای ۱۳۰۸ بود که مردم دنیا از طریق جراید و آژانس های خبر رسانی از خارج شدن امان الله خان از افغانستان اطلاع حاصل کردند. به گفته مرحوم سید قاسم رشتیا: "شاید تصادفی نبوده باشد که نادرخان روز ۶ جوزا یعنی روز اعلان خروج امان الله خان را از افغانستان بدون کدام اساس تاریخی و توجیه منطقی بنام روز سالگرد استقلال افغانستان جشن می‌گرفت".

بنظر این قلم اگر به حملات لجام گسیخته و بی پایه چند سال اخیر بر غازی امان الله خان، محصل استقلال افغانستان، بدقت دیده شود، تنها محدود به "خاک باد های سیاسی" ناشی از "خپل سری" های بیش از چهار دهه اخیر نبوده بلکه ادامه تلاش های تحریف واقعیت ها و مسخ حقایق تاریخی ایست که از دوران سلطنت نادرشاه آغاز و تا امروز به انواع مختلف ادامه دارد. هدف این همه حملات، چه از قلم یک داکتر و استاد تاریخ تعلیم یافته لندن، حلقوم یک ملا نمای اجیر بیگانه ها که از وی نقل قول میکند، بازماندگان سرداران مفت خوری که جیره های مستمری شانرا در رژیم امانی از دست داده بودند، و یا نشرات کمپنی پخش تبلیغات بریتانوی (بی بی سی)، چیزی نیست مگر انتقام گیری از غازی امان الله خان که یگانه آرزویش آزادی، آبادی و رفاه اجتماعی در کشورش بود.

منابع:

- وکیلی، فوفلزائی: "فرهنگ کابل باستان، نشرات وزارت اطلاعات و فرهنگ، چاپ اول ۱۳۸۷ش، جلد دوم، صفحه ۸۷۳، به نقل از مقاله «توضیحی درباره این سؤال که: آیا ۲۸ اسد روز واقعی استقلال افغانستان است؟ توسط داکتر کاظم - افغان جرمن آنلاین.
- دوسیه سیاسی و محرم شماره L/P&S/۲۰/B۲۸۹) و (تلگرام شماره ۱۰۳۳ مؤرخ ۲۳ ماه می ۱۹۲۹ از کونته.
- اسناد محرمانه آرشیف انگلستان، دوسیه سیاسی و محرم شماره L/P&S/۱۰/۱۳۰۱ تلگرام های شماره ۱۷۳۱، ۱۷۳۳، ۱۰۳۴، ۱۷۳۴، و ۱۷۵۲ از ۲۳ تا ۲۷ ماه می ۱۹۲۹).

(پایان)